

REMEDIERING & ADAPTION

Johs. V. Jensen vs. Carl Th. Dreyer

Naaede de Færgen vs. De naaede færgen

Remediering

Remediering vil sige, at man genskaber og/eller omstrukturerer indholdet fra ét medie til et andet. Det kan være at lægge en trykt tekst ud på internettet, eller det kan være en større proces såsom at filmatisere en bog eller lave et videospil baseret på en film. Uanset hvilken form for remediering der er tale om, bør man gøre nogle kommunikationsmæssige overvejelser, så man på den ene side bibeholder det oprindelige indholds grundstruktur og på den anden side ændrer det tilstrækkeligt, at det kan fungere i det nye medies univers.

Adaption

Når en bog filmatiseres, kaldes det en adaption. I adaptionen, hvor to selvstændige stærke former forenes, får begge noget ud af "samarbejdet". Litteraturen repræsenterer traditionelt set de seriøse kulturværdier og er blevet betragtet som højkultur. Filmen har ofte været ringeagtet som underholdende pjat, men netop i filmatiseringen/adaptionen sker en gensidig tjenesteydelse mellem de to. Filmen får inspiration og kulturel respekt hos litteraturen, og litteraturen får et bredere publikum, mere popularitet og reklame hos filmen.

Analysen

I udgangspunktet for arbejdet med adaptioner skal man være opmærksom på, at litteratur og film er to forskellige medier, der udtrykker sig på to forskellige måder. Litteraturen skaber universer og historier via ord, hvor filmen bruger billeder og lyd. Hvis man sidder med en holdning, der lyder i retning af "bogen er altid bedst" eller "film er bare plat underholdning uden dybde" eller "film er mere spændende", så er det vigtigt at holde den ude af remedieringsanalysen, da fordomme og ubegrundede personlige holdninger ikke hører hjemme i en analyse. De to medier er meget forskellige, men de har en vigtig ting til fælles – at formidle den gode historie.

I analysen af en adaption ser man på, hvor vellykket remedieringen har været. Dette kan gøres ved at holde fokus på forskelle og ligheder ved måden at fortælle på. Her betragter man først *indholdssiden* og undersøger følgende:

- Hvad er fastholdt i adaptionen? (Hvad er fælles for de to værker? Struktur, personer, tid, tematik, miljø)
- Hvad har man udeladt? Hvorfor og med hvilken effekt?
- Hvad er tilføjet i adaptionen? Har man tilføjet noget for at tilpasse romanen til filmmediet?

- Hvad er ændret i adaptionen? Hvorfor? Kan der være årsager til, at man har ændret noget i forhold til bogen?
- Tilpasser man tid, miljø eller evt. handling til det nye medie? Hvad kan årsagerne være til disse ændringer? Kommercielle? Kunstneriske?

Det næste, man undersøger i remedieringsanalysen, er *formen*. Filmforsker Peter Schepelern peger på fem fortælle-mæssige forskelle på litteratur og film, der er interessante at undersøge.

- **Ydre/indre.** En roman kan gengive indre monologer, en tankerække, komplekse følelser, den beskriver uden problemer en figurs følelser og tanker, men en film kan vise disse følelser ved intense nærbilleder, mimik og musik kan være med til at opbygge en følelse. En lidt mere klodset form er voiceover, der fortæller med ord, hvad figuren tænker. Dette kan virke tungt, men fungerer.
- **Det abstrakte/ konkrete.** Filmens sprog er konkret og har svært ved at oversætte abstrakte eller filosofiske dele af en roman . I tilfælde hvor det er nødvendigt for forståelsen, at passagen er med, kan filmen bruge symboler eller evt. indledes med et tekststykke, hvor det væsentlige bliver skrevet med ord.
- **Resume/ sammenfatninger.** En roman kan gøre brug af små resumeer, der sammenfatter og opsummerer, hvor man er i handlingen, det gør filmen ikke, da det vil fremstå tungt, men den kan anvende klipningen til at koncentrere handlingen.
- **Forenkling/de nødvendige oplysninger.** I en roman vil man med ordene blive præsenteret for de nødvendige oplysninger, for at handlingen glider naturligt frem, men i en film skal man vise alt frem for at beskrive det. Det kan give udfordringer, men det løses ofte i form af påklædning, miljø, sproget, som karaktererne i filmen taler (slang/høj stil, normal sprog, bandeord osv.), de tekniske ting i den verden, filmen udspiller sig i osv., men det kan også løses i form af voice-over, en panorering eller gennem selve titlen.
- **Tiden.** Romanen veksler mellem nutid, datid og fremtid, som det passer ind i handlingen, men film opleves altid i nutiden. Filmen gør brug af flashback eller farvefiltre, der gør farverne anderledes, for at illustrere, at noget foregår i fortiden.

Ud over den komparative analyse af *indholdet og formen* i en remedieringsanalyse af film vurderer man de to værker over for hinanden og tager stilling til nogle centrale spørgsmål som:

- Hvordan er romanen fortolket?
- Hvilke valg/ fravalg har man gjort i adaptionen fra roman til film? Hvordan fungerer de?
- Hvor tæt ligger de to udgivelser på hinanden? Hvad gør tidsforskellen på udgivelsestidspunkterne for filmatiseringen?
- Er filmen i stand til at skabe et nyt selvstændigt værk og løsrive sig fra romanens berømmelse, og hvordan?
- Hvor tæt ligger filmen på forlægget (altså bogen)?
 - Oversættelsen (bibeholder handling/form)?
 - Genfortolkning (udgangspunkt i forlæg, men skaber personlig fortolkning)?
 - Inspiration (forlæg bruges løst som en inspirationskilde, og filmen har meget få lighedspunkter med romanen)?

En lille afsluttende pointe må være, at jo stærkere romanen hviler på den ydre handling, desto mere dækkende lader den sig filmatisere.